

Лисенко Любов Володимирівна

кандидат культурології, доцент кафедри мов

Національної музичної академії України

ім. П. Чайковського (м. Київ)

КОНЦЕПТОСФЕРА *TARGET LANGUAGE* ЯК НЕВІД'ЄМНА

СКЛАДОВА У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Повнота експресивних, аксіологічних та інтерпретаційних можливостей мови, яка є лінгвопортретом свого носія, рельєфно віддзеркалюється не лише у численних лексико-граматичних парадигмах, але й у етноспецифічних способах концептуалізації дійсності. Саме тому надзвичайного важливого науково-педагогічного значення у викладанні іноземної мови відіграє концептосфера *target language*, яка створює поле особливо важливих сенсів у світосприйнятті та ментальній ідентичності своїх носіїв. Адже циркуляція лінгвокультурних стереотипних концептів в узусі мови сприяє параметризації образу нації, що фіксується в усталених виразах, стереотипних уявленнях, а також прецедентних іменах. Не дарма такі прецедентні імена як Моцарт, Ейнштейн, Ромео, Казанова та ін. доволі широко використовуються у буденному спілкуванні вже далеко за межами свого первинного локусу. Разом з цим лінгвокультурний концептуарій тієї чи іншої етнолінгвоспільноти не є чимось константним: його зміст з плином часу може трансформуватися і набувати різних семантичних і семіотичних відтінків, що також впливає на вибудовування ментальної ідентичності. В цьому контексті цікавим є той факт, що за часів Другої світової війни у Німеччині з переліку імен майже повністю зникло ім'я Адольф.

Отже, сучасний лінгвокультурологічний підхід ставить перед викладачем іноземної мови завдання не лише передати студентам знання про лексичний

корпус іноземної мови або навчити граматично правильно збирати зі слів речення, але й допомогти їм мислити так, як це роблять *native speakers*.

І в якості першої допомоги на цьому шляху може виступити вивчення стереотипів. Адже це один з найкоротших шляхів до аналізу архетипового підґрунтя ментальної ідентичності будь-якої етноспільноти. Воно допомагає ідентифікувати та інтерпретувати надсвідомі й підсвідомі ментальні детермінанти, ціннісні орієнтири й поведінкові патерни своїх носіїв, що дозволяє чіткіше окреслити рамки міжкультурного діалогу. Українська ЩИРІСТЬ, німецький ORDNUNG, британське PRIVACY, російський АВОСЬ – все це не лише концепти, а й стереотипні уявлення про цілий народ, які часто несвідомо автоматично переносяться з етнічного макрорівня на мікрорівень кожного окремого представника відповідної етнолінгвоспільноти. Але водночас в процесі використання подібних концептів потрібно проявляти помірковану обережність, не поринаючи у надто широкі узагальнення. Як влучно зауважує з цього приводу Г. Малецьке, не можна усереднено говорити про німця, француза або японця, адже є німці, які «більше французи, ніж француз, і французи, які є більше німці, ніж німець» [1, с. 45]. Стереотипні концепти передусім мають допомогти відчутти себе у «лінгвокультурному тілі» носія мови, яку ми намагаємося засвоїти. Пам'ятаючи, що, за словами автора праці про мовний менталітет Т. Радбіля, «мова виступає своєрідною операційною системою нашого мислення... Інакше кажучи, мова підказує (а підчас і тиранічно нав'язує) нам шлях в інтерпретації дійсності, вона – провідник в людському засвоєнні (за-своєнні і навіть при-своєнні) світу» [2, с. 20]. Нерідко при спробі дати свою характеристику іншій етнокультурній спільноті ми потрапляємо в полон власної его- та етноцентричності, тобто дивимося на іншу культуру виключно крізь призму своєї мови та культури і, неминуче, крізь призму своєї ментальної ідентичності. Тож надважливим завданням сучасної педагогіки стає глибоке занурення у

лінгвокультуру іншої етноспільноти, що дозволить студентам опанувати іноземну мову на якісно новому рівні мотиваційного розуміння та ціннісного світосприйняття.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Maletzke G. Interkulturelle Kommunikation: zur Interaktion zwischen Menschen verschiedener Kulturen. Opladen: Westdeutscher Verlag, 1996. 226 S.
2. Радбиль Т. Б. Основы изучения языкового менталитета: Учебное пособие / 3-е изд. Москва: Флинта; Наука, 2013. 328 с.